
Diana Saniewska

WSTĘP

Tom niniejszy – opatrzony tytułem *Kinesiotaping w logopedii: historia – możliwości – perspektywy* – jest pokłosiem ogólnopolskiej konferencji naukowej, która odbyła się w maju 2024 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku¹ jako zwieńczenie zainicjowanego w 2017 roku cyklu naukowo-szkoleniowych seminariów Białostockie Spotkania Młodych Logopedów (BSML). Była to przestrzeń refleksji i wymiany wiedzy między naukowcami, praktykami oraz studentami, doktorantami i słuchaczami studiów logopedycznych z regionu i kraju, otwarta na potrzeby pacjentów oraz ich opiekunów. Szkoleniowy wymiar BSML realizował kurs *Kinesiology Taping – Plastrowanie Dynamiczne – w Logopedii* w wersji podstawowej i rozszerzonej, a następnie jako dwudniowe certyfikowane warsztaty, prowadzone przez dr. Ireneusza Hałasa, Międzynarodowego Senior Instruktorą K-Active Taping Association (Kinesiology Taping). Szkolenie to ewoluowało w odpowiedzi na potrzeby, wątpliwości, spostrzeżenia uczestników, a także w wyniku obserwacji naukowców związanych z jego koncepcją – Diany Saniewskiej oraz Ireneusza Hałasa. Ta trwająca od siedmiu lat współpraca – której efektem były współautorskie publikacje (2017, 2018) – opierała się na przekonaniu, że logopedia i fizjoterapia spotkają się w obszarze zaburzeń mowy. Jego emblematem stał się trakt orofacjalny, wymagający w terapii podejścia interdyscyplinarnego oraz takich narzędzi – jednym z nich okazał się kinesiotaping, procedura medyczna numer 93.3812 z listy Międzynarodowej Klasyfikacji Procedur Medycznych ICD-9.

Interdyscyplinarność jest tym, co kinesiotaping (Mosiejczuk i wsp., 2016) – już nie tak jednoznacznie kojarzony z fizjoterapią – dzieli ze współczesną logopedią, która rozwijała się od „teorii komunikacji, poprzez naukę o jej zaburzeniach, skończywszy na ich biologicznych uwarunkowaniach” (Michalik, 2023, s. 17), stając się dziedziną „działalności praktycznej, użytecznej, terapeutycznej, służebnej wobec człowieka potrzebującego pomocy” (tamże, s. 15). Wpisywałaby się więc

¹ Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu „Doskonała nauka II”, realizowany w latach 2023–2024.

ona w grupę *sztuk językowych* określonych przez Jana Baudouina de Courtenay jako te, które „polegają na wykorzystaniu rezultatów nauki, tzn. lingwistyki, dla potrzeb życia” (za: Grucza, 2017, s. 301) oraz w tradycje językoznawstwa stosowanego, któremu przymiot interdyscyplinarności przypisuje się od 1967 roku (tamże, s. 332). To ważna notyfikacja, by uzasadnić mariaż kinesiotalingu z Zakładem Stosowanego Językoznawstwa Polonistycznego na UwB, za którym stoi przekonanie – które dzieli z Franciszkiem Gruczą – o tym, że „lingwistyka jest nauką zajmującą się ludźmi” (tamże, s. 281).

Kinesiotaling stosowany przez logopedów – nazywany *kinesiotalingiem logopedycznym* lub *kinesiotalingiem traktu orofacjalnego (ustno-twarzowego)* – nie jest oderwany od swoich medycznych źródeł – anatomii, fizjologii, kinezyologii czy neurologii – „dziedzin – jak wyjaśniał Grucza – zajmujących się tymi akurat właściwościami ludzi, z których wyrastają i na których opierają się ich właściwości językowe” (tamże, s. 400) i które „umożliwiają im aktywne uczestniczenie w aktach komunikacji” (tamże, s. 282).

W 2020 roku w rozdziale monografii o symptomatycznym tytule *Interdyscyplinarność w logopedii – konieczność czy nadmiar* Elżbieta Sadowska pisała, że „jeszcze do niedawna w terapii logopedycznej kinesiotaling nie był stosowany. W ostatnich latach można jednak zauważyć zainteresowanie związane z wykorzystaniem kinesiotalingu w logopedii jako metody wspomagającej” (s. 186). Do dziś jest to jedna z nielicznych naukowych publikacji o zastosowaniu tej metody w terapii zaburzeń mowy. Z wcześniejszych wymienić należy teksty Eweliny Radgowskiej (2019), Katarzyny Jastrzębskiej (2018) oraz wspomnianą współautorską pracę Saniewskiej i Hałas z pierwszego tomu BSML (2017). Nie można też nie wspomnieć o artykule Anny Zalewskiej i wsp. wyznaczającym najnowsze kierunki interdyscyplinarności logopedycznej – *Wykorzystanie technik fizjoterapii w leczeniu patogenicznego wpływu stresu na narząd żucia w pracy neurologopedy* (2020).

Zainteresowanie plastrowaniem w logopedii rośnie, co pokazuje przede wszystkim dyskurs internetowy poradni i gabinetów terapeutycznych, w których taping jest coraz powszechniej stosowany przy tak niewielkim zapleczu teoretycznym. Pokazuje to jednak prawidłowość – rozbieżność między efektami tejpowania w codziennej praktyce terapeutycznej a niedostatecznym ich potwierdzeniem w badaniach – którą w fizjoterapii już dekadę temu sygnalizowała Esther de Ru. Wyrokowała ona, że coś jest „przeoczone”, coś umyka między praktyką a nauką. Doprowadziło to ją do retorycznego – i wciąż aktualnego – pytania: „Czy nie nadszedł czas, aby klinicyści i naukowcy połączyli siły?” (de Ru, 2014). Mam nadzieję, że w obszarze kinesiotalingu logopedycznego impas ten uda się przezwyciężyć – czemu przysłuży się ta publikacja będąca skromnym początkiem naukowej refleksji nad plastrowaniem w logopedii – tym bardziej, że wskazówki postępowania z obszaru lingwistyki stosowanej, sformułowane przez Franciszka Gruczę, możemy przenieść na obszar logopedii: jeśli „chce się pozyskać o badanym przedmiocie wiedzę możliwie najmocniej uzasadnioną, czyli wiedzę w najwyższym stopniu naukową, to muszą [badacze] postawić względem niego nie tylko pytania mające

umożliwić jego opis (deskrypcję), eksplikację i poznanie jego historii, lecz także pytania dotyczące jego przyszłości, w tym również pytania mające doprowadzić do uzyskania odpowiedniej wiedzy natury aplikatywnej, czyli wiedzy umożliwiającej planowanie sposobów wpływania na jego rozwój i/lub zachowania; że muszą się o to starać nie z powodów, jak się zwykle zakłada, społecznych, lecz także, a w gruncie rzeczy przede wszystkim z powodów czysto naukowych” (2009, s. 31). Jest to – w moim odczuciu – podsumowanie dążeń do logopedii jako praktyki opartej na dowodach naukowych (EBP, *evidence-based practice*).

Białostocka konferencja KT w logopedii skupiła tych naukowców i szkoleniowców, którzy o kinesiotalingu myślą nie tyle komercyjnie, co rzetelnie poznawczo. Pozwala to sądzić, że sprostali on temu wyzwaniu współczesnej logopedii, którym jest – jak piszą w tomie tym Katarzyna Kaczorowska-Bray i Stanisław Milewski – „podejmowanie rozważnego namysłu i naukowe weryfikowanie »nowych« terapii i narzędzi terapeutycznych”². Pozostaję z przekonaniem, że odzwierciedlają to rozdziały składające się na tę monografię.

W jej preliminaryjnej części animatorzy białostockiego kinesiotalingu logopedycznego – **Saniewska i Hałas** – zebrali informacje o podstawach, historii, rozwoju metody opracowanej przez Kenzo Kase w paradygmacie, który dziś określamy jako *medycyna integracyjna* (*Co trzeba wiedzieć o kinesiotalingu w logopedii*). Prezentują także inwentarz obszarów terapii logopedycznej, w których można zastosować elastyczne taśmy, opierając się na faktach naukowych (publikacjach wyekscerpowanych z bazy PubMed), a więc zgodnie ze standardami EBM (*evidence-based medicine*), co pozwala zaproponować i wstępnie scharakteryzować ich koncepcję „logopedii integracyjnej”.

Diana Saniewska (*Kinesiotalping, Kinesio Tping, kinesiologia taping czy jeszcze inaczej...*) wyjaśnia też zawiłości terminologiczne – lingwistyczne oraz marketingowe, by sformułować jasne zasady stosowania terminów, które – wbrew uzusowi – nie zawsze mogą być traktowane synonimicznie.

Następna sekcja ukazuje kinesiotalping na tle współczesnej nauki. Z jednej strony **Katarzyna Kaczorowska-Bray i Stanisław Milewski** (*Logopedia polska XXI wieku – nowe wyzwania i kierunki rozwoju*) opisują drogę logopedii do uzyskania samodzielności jako dyscypliny naukowej, którą rozpoczyna redefinicja logopedii, a kończy opracowanie ustawy o zawodzie logopedy mającej sprzyjać pokonywaniu wyzwań i rozwijaniu nowych ścieżek namysłu oraz działań praktycznych. Z drugiej zaś **Emila i Dariusz Mikołajewscy** (*Kinesiotalping traktu ustno-twarzowego – wspólna płaszczyzna działań fizjoterapii i logopedii. Podejście klasyczne i obliczeniowe*) wskazują – nieuchronne – zbliżenie fizjoterapii i logopedii w obszarze terapii ustno-twarzowej dzięki plastrowaniu, przed którym otwierają się kolejne pola ekspansji wyznaczonej przez modele obliczeniowe oraz sztuczną inteligencję.

W kolejnym rozdziale **Saniewska i Hałas** (*Postrzeganie kinesiotalpingu – porównawczy rekonesans badawczy*) prezentują pierwsze spostrzeżenia polskich pacjentów

² Zob. rozdz. *Logopedia polska XXI wieku – nowe wyzwania i kierunki rozwoju*, s. 71.

fizjoterapeutycznych i studentów logopedii o możliwościach i skuteczności stosowania tapingu w kontekście badań przeprowadzonych w środowisku specjalistów ze Stanów Zjednoczonych. Naświetlają tym samym miejsca wymagające głębszych eksploracji, ale też zrewidowane już możliwości.

W ramach omówienia terapii i dobrych praktyk **Edyta Samojło i Diana Saniewska** (*Wykorzystanie tapingu logopedycznego w warunkach szpitalnych na przykładzie Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Białymstoku*) zarysowują zakres wykorzystania plastrowania w klinikach neurologii, otolaryngologii i rehabilitacji, odsłaniając niewykorzystany potencjał tej procedury medycznej. **Patrycja Saniewska-Guzowska** (*O potrzebie i (nie)możliwości zastosowania kinesiotapingu logopedycznego w warsztatach terapii zajęciowej*) również ukazuje niewykorzystany potencjał oddziaływań logopedycznych w WTZ-ach, gdzie taping mógłby być uzupełnieniem terapii tak obszaru ustno-twarzowego, jaki i poprawy grafomotoryki.

Natomiast **Aleksandra Kaczyńska** (*Wykorzystanie elektrostymulacji TENS/EMS i kinesiotapingu logopedycznego w terapii dysfagii pacjentki 16-letniej z diagnozą mózgowego porażenia dziecięcego*) opisuje pozytywne wyniki kombinowanego podejścia terapeutycznego, sięgającego po metody fizjoterapeutyczne. Z kolei **Sylwia Zasada** (*Plastry w terapii oddechowej. Metoda oddechowa Butejki*) pokazuje, że plastry do tapingu mogą sprawdzać się w innych autorskich terapiach.

W rekapitulacji **Saniewska i Hałas** na pytanie o to, czy bać się plastrowania, odpowiadają głosami ekspertów i praktyków dzielących się doświadczeniem w mniej formalny sposób³, zwracając uwagę na to, że kinesiotaping z pewnością wymaga dokładniejszego zdefiniowania jego roli w terapii logopedycznej i z całą pewnością – co trzeba z mocą podkreślić – nigdy nie był, nie jest i nie może być traktowany jako substytut „klasycznej” terapii zaburzeń mowy. Należy metodę tę – dobrze tolerowaną przez pacjentów – traktować jako uzupełnienie terapii i przedłużenie jej w warunkach domowych.

Z takim zasobem refleksji, wiedzy i propozycji *Kinesiotaping w logopedii* dołącza do rodziny BSML – *Varia* (2017) i *Med* (2018) (co symbolizuje kolorystyka) – jako pierwsza w kraju naukowa monografia poświęcona temu zagadnieniu. Jej prymarny charakter oddaje grafika na okładce, nawiązująca do aktu stworzenia.

W tym miejscu składam podziękowania: Irkowi Hałasowi – mojemu Mistrzowi – reprezentującemu perspektywę fizjoterapeutyczną oraz najwyższy kunszt praktyka i nauczyciela kinesiotapingu – jego wkład w powstanie niniejszej publikacji uważam za bezcenny; Edycie Samojło – która reprezentuje spojrzenie profilaktyczne i systemowe, podsyte wiedzą o języku i jego patologiach; Patrycji Saniewskiej-Guzowskiej za nieocenioną pomoc przy organizacji konferencji poprzedzającej przygotowanie publikacji.

Dziękuję Autorom, którzy podjęli trud zainicjowania naukowego namysłu nad kinesiotapingiem w logopedii w przeświadczeniu, że w językoznawstwie

³ Tak jak czynią to Zbigniew Tarkowski i Olga Jauer-Niworowska w etnografizującym rozdziale *Życie z niepełnosprawnością* otwierającym *Afazjologię* pod redakcją Z. Tarkowskiego (2021).

stosowanym, logopedii i fizjoterapii oraz profilaktyce „nie powinno zabraknąć (...) i takich projektów, które dziś wydają się utopijne czy wręcz fantastyczne” – a za taki wciąż jeszcze uchodzi kinesiotaping na polonistycie. „Uprawianie nauki w moim przekonaniu – które dzielę z Renatą Przybylską przyglądającą się przyszłości lingwistyki – powinno być napędzane także marzeniami i pomysłami klasyfikowanymi czasem jako szalone, bo to one dodają skrzydeł” (2013, s. 30).

Diana Saniewska

Białystok, 20.11.2024 r.

- BSML. Med = *Białostockie Spotkania Młodych Logopedów. Med*, red. D. Saniewska, Białystok 2018.
- BSML. Varia = *Białostockie Spotkania Młodych Logopedów. Varia*, red. D. Saniewska, Białystok 2017.
- De Ru E., 2014. *Appraisal Correspondence. Review of Kinesio Taping ignored other models and techniques*, „Journal of Physiotherapy”, t. 60 (3), s. 176.
- Grucza F., 2009, *Metanaukowa i metalingwistyczna wizja lingwistyki (stosowanej)*, „Lingwistyka Stosowana”, t. 1, s. 29–40.
- Grucza F., 2017, *Zagadnienia metalingwistyki. Lingwistyka – jej przedmiot, lingwistyka stosowana. Dzieła wybrane. Tom 8. Wydanie jubileuszowe z okazji 80. rocznicy urodzin*, red. S. Grucza, M. Olpińska-Szkiełko, M. Płużyczka, I. Banasiak, M. Łączka, Warszawa.
- Jarzębska K., 2018, *K-taping w logopedii*, <https://forumlogopedy.pl/plik/k-taping-w-logopedii> (12.10.2024 r.).
- Michalik M., 2023, *Logopedia jako nauka sensu largo a logopedia jako nauka sensu stricto. Różnicowa refleksja metalogopedyczna*, w: *Logopedia jako nauka*, t. 1: *Przedmiot i metodologia badań*, red. J. Panasiuk, Warszawa, s. 13–34.
- Mosiejczuk H., Lubińska A., Ptak M., Szylińska A., Kemicer-Chmielewska E., Laszczyńska E., Rotter I., 2016, *Kinesiotaping jako interdyscyplinarna metoda terapeutyczna*, „Pomeranian Journal of Life Sciences”, t. 62 (1), s. 60–66.
- Przybylska R., 2013, *Językoznawstwo praktyczne czy stosowane – jaka przyszłość*, „Polonica”, t. XXXIII, s. 25–31.
- Radgowska E., 2019, *Zastosowanie Kinesiology Tapingu w terapii logopedycznej*, w: *Głos – Język – Komunikacja*, t. 6: *Młodzi mają głos*, red. A. Myszka, K.I. Bieńkowska, Rzeszów, s. 173–183.
- Sadowska E., *Kinesiotaping w terapii logopedycznej – zarys problematyki*, w: *Interdyscyplinarność w logopedii – konieczność czy nadmiar*, red. I. Wiecek-Poborczyk, J. Żulewska-Wrzošek, Warszawa 2020, s. 183–189.
- Saniewska D., Hałas I., 2017, *Zastosowanie metody Kinesiology Taping (Plastrowanie Dynamiczne) w logopedii*, w: *Białostockie Spotkania Młodych Logopedów. Varia*, red. D. Saniewska, Białystok, s. 21–35.

- Saniewska D., Hałas I., 2018, *Postawa ciała w reedukacji orofacjalnej. Współpraca fizjoterapeuty i logopedy*, w: *Białostockie Spotkania Młodych Logopedów. Med.*, red. D. Saniewska, Białystok, s. 145–153.
- Tarkowski Z., Jauer-Niworowska O., 2021, *Życie z niepełnosprawnością*, w: *Afazjologia. Organiczne zaburzenia mowy*, red. Z. Tarkowski, Warszawa, s. 1–20.
- Zalewska A., Pawłowicz K., Gańczyk M., Roman C., Waszkiewicz N., 2020, *Wykorzystanie technik fizjoterapii w leczeniu patogenicznego wpływu stresu na narząd żucia w pracy neurologopedy*, w: *Holistyczny wymiar współczesnej medycyny*, t. 7, red. E. Krajewska-Kułak i wsp., Białystok, s. 340–348.